

ЕЛЕКТРОННА БІБЛІОТЕКА НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ: ВІДКРИТИЙ ДОСТУП ДО РЕЗУЛЬТАТІВ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ НАПН УКРАЇНИ

<https://doi.org/10.37472/2707-305X-2019-1-1-6-2>

ЯЦИШИН

Анна Володимирівна

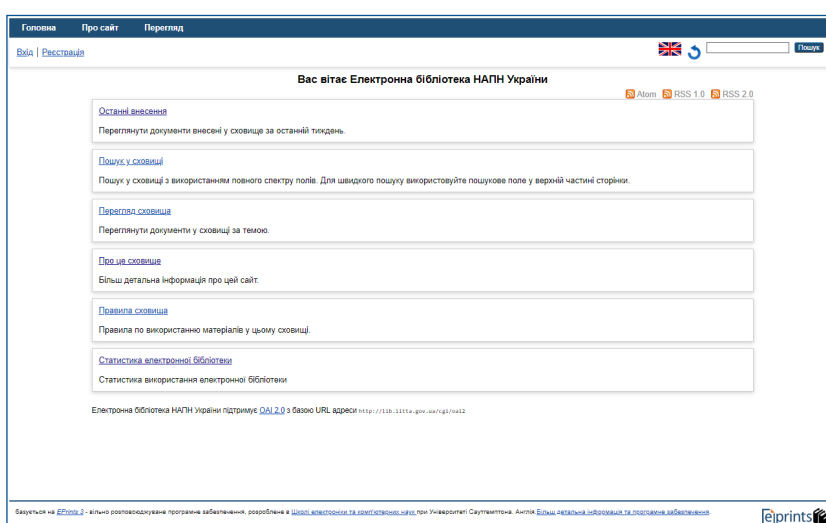
кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник,
заступник директора з наукової
роботи Інституту
інформаційних технологій і
засобів навчання Національної
академії педагогічних наук
України, м. Київ, Україна

НОВИЦЬКА

Тетяна Леонідівна

науковий співробітник відділу
відкритих освітньо-наукових
інформаційних систем
Інституту інформаційних
технологій і засобів навчання
Національної академії
педагогічних наук України,
м. Київ, Україна

Анотація. Представлено досвід функціонування наукової Електронної бібліотеки НАПН України, що створена на основі системи Eprints. Описано особливості представлення результатів психолого-педагогічних наукових досліджень працівників Національної академії педагогічних наук України у відкритому доступі. Представлено автоматично сформовані статистичні звіти щодо завантаження інформаційних ресурсів з Електронної бібліотеки НАПН України (за роками, за науковими темами, за країнами, за рейтингом авторів і ресурсів). Статистичні сервіси Електронної бібліотеки НАПН України можуть допомогти у визначенні найбільш актуальних напрямів проведення психолого-педагогічних досліджень, можна переглянути кількість завантажень інформаційних ресурсів: за автором, за темою наукового дослідження, за підрозділом установи, за номером інформаційного ресурсу. Використання Електронної бібліотеки НАПН України допомагає у вирішенні проблеми збереження значних обсягів науково-освітніх відомостей, інтегруванні роз'єднаних інформаційних ресурсів, зберігання раніше не збережених даних, що взагалі втрачалися. Підтримка функціонування і постійне поповнення інформаційних ресурсів Електронної бібліотеки НАПН України є важливим внеском у процес цифровізації освіти і науки України, сприяє поширенню наукових результатів та поінформованості громадськості про розробки Національної академії педагогічних наук України.

Ключові слова: Електронна бібліотека НАПН України; інформаційний ресурс; Національна академія педагогічних наук України; відкритий доступ.

Головним пріоритетом розвитку вітчизняної науки є підвищення ефективності наукових досліджень і використання їх результатів для забезпечення розвитку різних галузей економіки. Нині постійно зростають вимоги щодо якості, продуктивності та результативності наукових досліджень.

Наукові та науково-педагогічні працівники є рушійною силою відтворення та поширення новітніх ідей і розробок, зокрема з використанням інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). Швидкими темпами здійснюється цифровізація освітньої галузі, яка дедалі більше пов'язується з новими результатами навчальної діяльності, підвищенням ефективності процесів управління системою освіти на всіх її організаційних рівнях (Спірін & Іванова, 2015).

У сучасному суспільстві відомості є одним із основних соціальних ресурсів, що поєднують об'єктивні знання та універсальні цінності, які відповідають вимогам інформаційного суспільства та інтересам буття людини. Тому виникає проблема створення інформаційно-аналітичної підтримки наукової діяльності для забезпечення умов швидкого обміну відомостей і даних, їх аналізу, синтезу, оцінки та моніторингу діяльності наукових установ, роботи наукових колективів і окремих наукових співробітників.

Наукова [Електронна бібліотека НАПН України](#), створена на основі системи Eprints, є важливим засобом цифровізації освіти і науки. Широка громадськість має можливість використовувати сервіси Електронної бібліотеки НАПН України, а саме: зберігати, проводити пошук, переглядати, завантажувати інформаційні ресурси, а також здійснювати моніторинг оприлюднення і розповсюдження результатів психолого-педагогічних досліджень. Електронна бібліотека НАПН України має відповідні статистичні сервіси, що дозволяють на регулярній основі збирати й опрацьовувати дані щодо різних аспектів використання електронних ресурсів (Спірін, Новицька & Яцишин, 2018). Система EPrints передбачає відкритий доступ до інформаційних ресурсів, надає можливості їх опрацювання та моніторингу використання. Водночас її використання науковцями сприяє інтенсифікації та технологізації ведення науково-педагогічних досліджень. Слід зауважити, що система EPrints адаптована для створення вітчизняних репозитаріїв та електронних бібліотек. Також актуальність створення Електронної бібліотеки НАПН України була

зумовлена необхідністю підвищення ефективності інформаційного забезпечення наукової й освітньої діяльності НАПН України, консолідації наукових напрацювань учених у єдиному інформаційному науковому просторі, потребою інтеграції результатів психолого-педагогічних досліджень у міжнародних науково-освітній простір.

З 2011 р. Електронна бібліотека НАПН України об'єднує її установи: Інститут педагогіки; Інститут психології імені Г.С. Костюка; Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна; Інститут проблем виховання; Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка; Інститут соціальної та політичної психології; Інститут вищої освіти; Інститут інформаційних технологій і засобів навчання; Інститут професійно-технічної освіти; Інститут обдарованої дитини; Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи; Державний заклад вищої освіти «Університет менеджменту освіти»; Державну науково-педагогічну бібліотеку України імені В.О. Сухомлинського. Для кожної установи виділено робочу область відомостей і даних в Електронній бібліотеці, до якої вносяться і зберігаються відповідні наукові праці вчених НАПН України.

Електронна бібліотека НАПН України була створена для вирішення таких завдань:

- 1) досягнення якісно нового рівня, повноти й оперативності задоволення інформаційних потреб науковців НАПН України за рахунок використання інформаційних технологій з метою підвищення якості наукових досліджень;
- 2) підвищення ефективності використання наукових інформаційних ресурсів НАПН України завдяки створенню якісно нового інформаційного середовища;
- 3) оперативного інформування широкої громадськості про результати наукової діяльності в НАПН України;
- 4) координації наукової діяльності установ НАПН України в організації інформаційного обслуговування співробітників;
- 5) входження наукової громадськості НАПН України у світову інформаційну громадськість і світовий інформаційний ринок;
- 6) збереження і подальшого розвитку наукових зв'язків з науковцями світу;
- 7) оперативного й найповнішого інформування світової наукової громадськості про наукові

дослідження і розробки в закладах та установах НАПН України.

На кінець 2019 р. в Електронній бібліотеці НАПН України у вільному доступі зберігається понад 19200 інформаційних ресурсів: статей, посібників, підручників, монографій, дисертацій, авторефератів, збірників наукових праць, методичних рекомендацій, матеріалів наукових конференцій, навчальних матеріалів (навчальні програми, робочі зошити, матеріали для лабораторних робіт), аудіо-записів конференцій, семінарів та ін. На рис. 1. подано кількісний розподіл інформаційних ресурсів за різними установами НАПН України станом на кінець 2019 р. Кількість

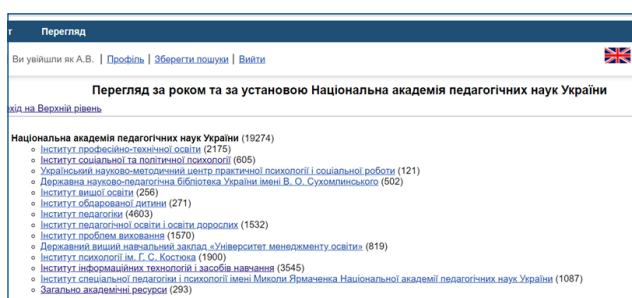

Рис. 1. Кількісний розподіл інформаційних ресурсів за різними установами НАПН України станом на кінець 2019 р.

інформаційних ресурсів в Електронній бібліотеці НАПН України постійно поповнюється.

Завдяки Електронній бібліотеці НАПН України наукові та науково-педагогічні працівники, аспіранти і докторанти різних установ НАПН України можуть розміщувати копії власної наукової продукції, що вже пройшла рецензування та була надрукована, або матеріалів, що існують тільки в електронному вигляді: презентації доповідей та ін. Можна використати сервіси для простого й розширеного пошуку за ключовими словами, автором, назвою роботи, роком видання тощо.

У листопаді (273260) та грудні (293585) 2019 р. зафіксовано рекордну кількість завантажень інформаційних ресурсів з Електронної бібліотеки НАПН України за весь час її функціонування (рис. 2). На рис. 3 подано кількість завантажень науково-освітніх матеріалів за кожний місяць 2019 р.

Найвищий рейтинг за кількістю завантажень мають: «Українська мова. 4 клас. Орієнтовні завдання для перевірки навчальних досягнень» (понад 66000); «Психологія конфлікту» (понад 29600); «Психологічний супровід інклюзивної освіти», «Тренінг емоційної компете-

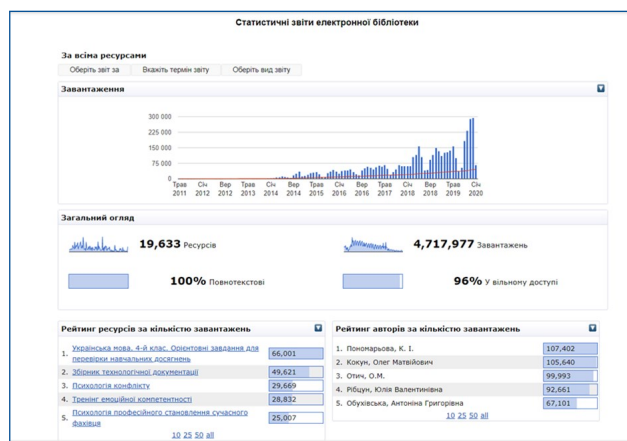

Рис. 2. Кількість завантажень інформаційних ресурсів з Електронної бібліотеки НАПН України

тності» та ін. У статистичних звітах Електронної бібліотеки автоматично формується рейтинг авторів, роботи яких було завантажено найбільшу кількість разів:

1. К.І. Пономарьова;
2. О.М. Кокур;
3. О.М. Отич;
4. А.Г. Обухівська та ін.

Цікавість до результатів психолого-педагогічних досліджень можливо визначити за кількістю завантажень з різних країн. Статистичні дані щодо кількості завантажень інформаційних ресурсів з Електронної бібліотеки НАПН України за країнами можна переглянути, сформувавши «Mapу завантажень», за всіма ресурсами за певний період (за рік чи проміжок часу), за певними ресурсами, науковими темами або науковими підрозділами. До прикладу на рис. 4 подано кількість завантажень усіх науково-освітніх матеріалів за країнами: з України відбулося 2743690 завантажень; з Франції – 221871; з

Рис. 3. Кількість завантажень науково-освітніх матеріалів за кожний місяць 2019 р.

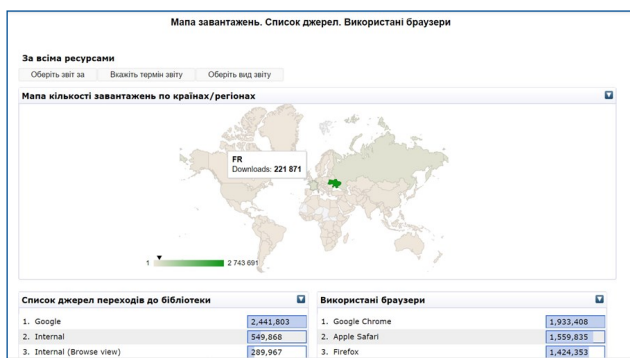

Рис. 4. Кількість завантажень науково-освітніх матеріалів за країнами

Великобританії – 87500; з Німеччини – 77800; з США – 60900; з Китаю – 38600 тощо.

Статистичні сервіси Електронної бібліотеки НАПН України можуть допомогти у визначенні найбільш актуальних напрямів проведення психолого-педагогічних досліджень, адже можна переглянути кількість завантажень інформаційних ресурсів: за автором, за темою наукового дослідження, за підрозділом установи, за номером інформаційного ресурсу. На рис. 5 подано приклад сформованого статистичного звіту за темою наукового дослідження, розміщено 150 інформаційних ресурсів (статті, матеріали семінарів, навчальний матеріал, тези доповідей та ін.), які вже було завантажено понад 4200 разів.

Отже, використання Електронної бібліотеки НАПН України допомагає у вирішенні проблеми збереження значних обсягів науково-освітніх відомостей, інтегруванні роз'єднаних інформаційних ресурсів, зберіганні раніше не збережених даних, що взагалі втрачалися.

Вважаємо, що підтримка функціонування і постійне поповнення інформаційних ресурсів Електронної бібліотеки НАПН України є важливим внеском у процес цифровізації освіти і науки

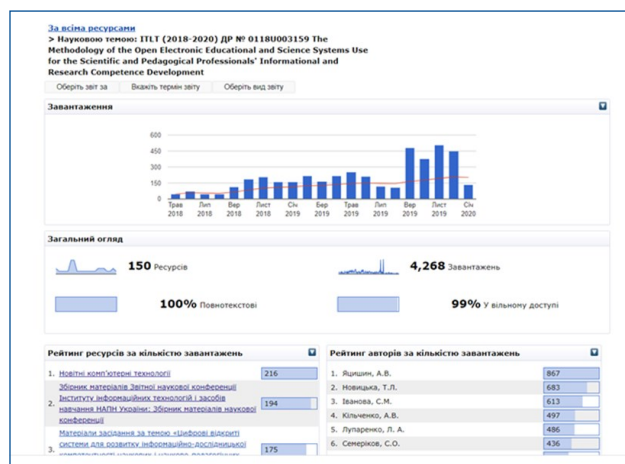

Рис. 5. Статистичний звіт за темою наукового дослідження

України, сприяє поширенню наукових результатів та поінформованості громадськості про розробки Національної академії педагогічних наук України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Електронна бібліотека НАПН України. Взято з <https://lib.iitta.gov.ua/>.

Іванова, С.М. (2015). Наукова Електронна бібліотека НАПН України як засіб інформаційно-аналітичної підтримки педагогічних досліджень. *Комп'ютер у школі та сім'ї*, (6), 38-43.

Спірін, О.М. (Ред.). (2014). *Науково-організаційні засади проектування мережі електронних бібліотек установ НАПН України* : монографія. Київ: Атіка.

Спірін, О.М., & Іванова, С.М. (2015). Досвід впровадження електронної бібліотеки Національної академії педагогічних наук України. *Український педагогічний журнал*, (1), 192-205.

Спірін, О.М., Новицька, Т.Л., & Яцишин, А.В. (2018). Електронна бібліотека як джерело статистичних даних для інформаційно-аналітичної підтримки педагогічних досліджень. *Інформаційні технології в освіті*, 2(35), 7-26. <https://www.doi.org/10.14308/ite000664>.

THE NATIONAL ACADEMY OF EDUCATIONAL SCIENCES OF UKRAINE ELECTRONIC LIBRARY: OPEN ACCESS TO THE RESULTS OF PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL RESEARCH OF NAES OF UKRAINE

Anna Iatsyshyn

PhD in Pedagogy, Senior Researcher, Deputy Director for Scientific Work, Institute of Information Technologies and Learning Tools of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Tetiana Novytska

Research Fellow of the Department of Open Education and Scientific Information Systems, Institute of Vocational Education and Training of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Abstract. The experience of the Scientific Electronic Library of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine functioning, created on the basis of the Eprints system, is presented. The peculiarities of presentation of the results of psychological and pedagogical scientific researches of the NAES of Ukraine researchers staff in the open access are described. Automatically generated statistical reports on downloading information resources from the Electronic Library of NAES of Ukraine (by years, by scientific topics, by authors and resources rating) are

presented. Statistical services of the Electronic Library of NAES of Ukraine can help in determining the most relevant directions of conducting psychological and pedagogical researches, you can view the number of downloads of information resources: by author, by topic of scientific research, by department of institution, by number of information resource. The use of the Electronic Library of NAES of Ukraine helps in solving the problem of preservation of considerable volumes of scientific and educational information, integration of disjointed information resources, storage of previously stored data that have been lost. Supporting the functioning and constant replenishment of the information resources of the Electronic Library of NAES of Ukraine is an important contribution to the process of digitalization of education and science of Ukraine, contributes to the dissemination of scientific results and public awareness of the developments of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine.

Keywords: *Electronic Library of NAES of Ukraine; information resource; National Academy of Educational Sciences of Ukraine; open access.*

Дата публікації: 23 грудня 2019 р.